

Zpráva o šetření

ve věci Ing. M. Š.

Ing. M. Š., bytem XXX (dále také „stěžovatel“), nesouhlasí se způsobem vyřízení své stížnosti na nevhodné chování státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Kroměříži (dále také „OSZ Kroměříž“) Mgr. Petry Duškové okresní státní zástupkyní Mgr. Janou Kranzovou.

A - Předmět šetření

Šetření jsem zaměřila na posouzení, zda vyřízení stížnosti odpovídalo zjištěnému skutkovému stavu, potažmo zda napadané chování státní zástupkyně bylo možno hodnotit jako nevhodné podle § 16b odst. 1 zákona o státním zastupitelství.¹ Dále jsem hodnotila, zda okresní státní zástupkyně využila všech dostupných možností pro posouzení stížnosti.

B - Skutková zjištění

B.1 Vyjádření stěžovatele

Stěžovatel předložil kompletní stížnostní spis, který OSZ Kroměříž vedlo pod sp. zn. SPR 496/2014. Z něj vyplynulo, že stěžovatel se dne 1. 12. 2014 zúčastnil jako veřejnost soudního jednání v trestní věci u Okresního soudu v Kroměříži. Průběh jednání se rozhodl natáčet na diktafon. Předtím gestikulací upozornil na svůj záměr předsedkyni senátu, která (opět gestem) s nahráváním vyjádřila souhlas. Státní zástupkyně Mgr. Dušková tuto komunikaci nezaznamenala a poté, co zjistila, že si stěžovatel průběh jednání nahrává, na tuto skutečnost upozornila předsedkyni senátu, která potvrdila, že nahrávání povolila. Stěžovatel nicméně v tomto jednání spatřoval záměr státní zástupkyně mu uškodit.

Stěžovatel rovněž spatřoval nevhodné chování Mgr. Petry Duškové v údajném opakovaném okázalém používání kosmetiky (jelení lůj na rty, krém na ruce) při soudním jednání a v nevhodném sezení.

¹ Zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů.

V neposlední řadě stěžovatel poukazoval na vyjádření Mgr. Petry Duškové, která nevyhověla jeho žádosti o sepsání stížnosti na její osobu s poukazem, že jde na oběd.

Okresní státní zástupkyně podanou stížnost posoudila jako nedůvodnou.² Vycházela přitom z vyjádření předsedkyně senátu Okresního soudu v Kroměříži Mgr. Hany Machalové, která předmětné soudní jednání vedla, a z audionahrávky pořízené z tohoto jednání. Vedle toho přihlédla i k vyjádření samotné státní zástupkyně Mgr. Duškové. Naproti tomu nevyužila možnosti výslechu svědka R. D., který navrhl stěžovatel ve své stížnosti.

Okresní státní zástupkyně neshledala v upozornění Mgr. Petry Duškové na pořizování audionahrávky ze soudního jednání nevhodné jednání ani snahu stěžovateli uškodit. K dalším namítaným projevům státní zástupkyně v soudní síni okresní státní zástupkyně poznamenala, že je především věcí předsedy senátu nebo samosoudce, kdo v konkrétních případech odpovídá za řádný, nerušený a také důstojný průběh jednání. Předsedkyně senátu letmé použití kosmetických přípravků nezaznamenala, kdy ani to by z jejího pohledu průběh jednání nikterak nenarušilo. Rovněž nezaznamenala ani nevhodný posed nebo výraz státní zástupkyně. Vyjádření Mgr. Duškové vůči stěžovateli na chodbě okresního státního zastupitelství považovala okresní státní zástupkyně za nedorozumění s tím, že sám stěžovatel považoval za divné, kdyby s ní státní zástupkyně sepsala stížnost na svoji vlastní osobu. Okresní státní zástupkyně byla o požadavku stěžovatele na sepsání stížnosti zpravena, avšak protože byla v té době mimo budovu na obědě, nemohla se stěžovateli hned věnovat. Poté, co se během několika minut vrátila, stěžovatel již mezitím odešel.

B.2 Vyjádření okresní státní zástupkyně³

Okresní státní zástupkyně Mgr. Jana Kranzová uvedla, že při vyřizování stížnosti na chování státní zástupkyně Mgr. Duškové skutečně nevyužila možnosti vyslechnout svědka navrženého stěžovatelem, protože tento důkaz nepovažovala za nezbytný pro řádné prošetření stížnosti. Skutečnosti tvrzené stěžovatelem totiž nikterak nezpochybňovala, nicméně se s ním neshodla v jejich posouzení. Dospěla totiž k závěru, že jednání Mgr. Duškové meze vhodného chování odpovídajícího postavení státního zástupce nepřekročilo.

Vzájemnou komunikaci mezi stěžovatelem a státní zástupkyní co se týká sepsání stížnosti i nadále považuje okresní státní zástupkyně za nedorozumění, neboť i sám stěžovatel namítal určitou nevhodnost postupu, kdyby s ním podání sepisovala osoba, na niž si stěžuje. Dále uvedla, že OSZ Kroměříž disponuje odborným personálem zajišťujícím možnost sepsání jakéhokoliv podání. Stěžovateli se okresní státní zástupkyně hodlala věnovat osobně z titulu vedoucí státní zástupkyně, nicméně stěžovatel nebyl ochoten se zdržet v budově státního

² Dopis ze dne 22. 12. 2014, sp. zn. SPR 496/2014.

³ Dopis ze dne 14. 7. 2015, zn. SPR 259/2015.

zastupitelství do jejího příchodu v řádu několika minut. V ostatním odkázala na vyřízení stížnosti.

C - Hodnocení věci ochránkyní

C.1 Upozornění státní zástupkyně na pořizování audiozáznamu stěžovatelem

Podle ustanovení § 6 odst. 3 zákona o soudech a soudcích⁴ *Ize uskutečňovat obrazové nebo zvukové přenosy a pořizovat obrazové záznamy v průběhu soudního jednání jen s předchozím souhlasem předsedy senátu nebo samosoudce. S vědomím předsedy senátu nebo samosoudce lze pořizovat zvukové záznamy; kdyby způsob jejich provádění mohl narušit průběh nebo důstojnost jednání, může předseda senátu nebo samosoudce jejich pořizování zakázat.* Ten, kdo si hodlá pořídit zvukový záznam z jednání, tedy musí nejprve na to předsedu senátu nebo samosoudce upozornit.

V šetřeném případě vyšlo najevo, že stěžovatel předsedkyni senátu na svůj záměr pořizovat zvukový záznam gestikulací upozornil a předsedkyně senátu, opět mimoslovně, tuto skutečnost vzala na vědomí. Státní zástupkyně nicméně tuto jejich komunikaci nezaznamenala, protože svou pozornost věnovala probíhajícímu jednání. Z jejího vyjádření k podané stížnosti vyplývá, že již měla z minulosti zkušenost s pořizováním zvukového záznamu stěžovatelem z průběhu soudního jednání, který tak činil tajně přes výslovný nesouhlas předsedy senátu. Proto poté, co nahrávání zjistila, pojala podezření, že si stěžovatel opět pořizuje zvukový záznam bez vědomí předsedkyně senátu, a na tuto skutečnost upozornila.

Shoduji se s okresní státní zástupkyní, že v upozornění Mgr. Duškové nespatřuji nevhodné chování a stěžovatele nijak nepoškodilo.

C.2 Používání kosmetiky při soudním jednání, nevhodný posed

Podle mého názoru nelze vyloučit, že **používání kosmetiky při soudním jednání by mohlo být podle okolností veřejností vnímáno jako nevhodné.** Samozřejmě vždy záleží na konkrétních okolnostech případu, gestech apod. Souhlasím s okresní státní zástupkyní, že předseda senátu by měl dohlížet na dodržování důstojnosti a vážnosti soudního jednání, jak to ostatně vyplývá z ustanovení § 203 odst. 2 trestního řádu.⁵ Na druhou stranu se domnívám, že tyto kategorie, tj. zachování důstojnosti a vážnosti soudního jednání na straně jedné a případné nevhodné chování státního zástupce, ať už v průběhu soudního jednání, anebo mimo ně, na straně druhé, nelze ztotožňovat. Výkon funkce státního zástupce klade na jeho chování přísnější požadavky než na účastníky řízení či veřejnost.

⁴ Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích

⁵ Ustanovení § 203 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů:

(2) Je povinen přitom dbát, aby byla zachována důstojnost a vážnost soudního jednání, aby hlavní líčení nebylo zdržováno výklady, které nemají vztah k projednávané věci, a aby bylo zaměřeno co nejúčinněji k objasnění věci.

Vydeme-li z definice nevhodného chování státního zástupce coby porušení zásad důstojnosti a etiky státního zástupce (zaměstnance) ohrožující vážnost funkce státního zástupce nebo státního zastupitelství nebo důvěru v nestranný výkon působnosti státního zástupce nebo státního zastupitelství,⁶ je zřejmé, že důstojnost a etika výkonu funkce státního zástupce by měly být vedle obecně závazných právních norem důležitými normativy chování a vystupování státních zástupců. Tato pravidla jsou shrnuta v Kodexu profesionální etiky státního zástupce.⁷ V čl. VI tohoto kodexu je zakotvena důstojnost vystupování. Podle tohoto článku *státní zástupce jedná slušně ve vztazích ke svým kolegům, se zástupci jiných orgánů, se stranami a s ostatními osobami, s nimiž přichází služebně do styku. Chová se slušně a korektně i ke kolegům zastávajícím opačné názory, k podřízeným státním zástupcům a dalším zaměstnancům, policistům, nad jejichž postupem vykonává dozor, i k osobám obviněným z trestného činu. Vždy pamatuje na to, že slušné vystupování a věcná a klidná argumentace posiluje autoritu jeho i celého státního zastupitelství.*

Domnívám se, že nadměrné až expresivní používání kosmetiky při soudním jednání může ve veřejnosti vzbuzovat pocity nevhodnosti až nepřístojnosti a může navozovat dojem, že se státní zástupce plně nevěnuje výkonu své funkce, jak to od něj veřejnost oprávněně očekává. Stejně tak i nevhodný posed (např. s podepřenou hlavou) by mohl v určitých případech představovat narušení důstojnosti výkonu funkce státního zástupce. Jsem si samozřejmě vědoma toho, že nevhodným by bylo možno v tomto ohledu hodnotit jednání skutečně hraniční, protože letmé ošetření pleti nebo rtů, občasné podepření hlavy při dlouhém projednávání věci je plně odůvodnitelné. Rovněž v žádném případě netvrdím, že se jednalo o případ Mgr. Duškové. **Považuji nicméně za pochybení okresní státní zástupkyně, že při vyřizování stížnosti nevyužila možnosti výsledku stěžovatelem navrženého svědka, který by mohl jednání státní zástupkyně posoudit z pohledu přítomné veřejnosti.** Pohled předsedkyně senátu může být samozřejmě zkreslený vlivem toho, že svou pozornost věnovala projednávané věci. Proto z hlediska objektivitě posouzení stížnosti v tomto bodě bych považovala vyjádření tohoto svědka za žádoucí.

C.3 Sepsání stížnosti

Za nesporné považuji, že se stěžovatel týž den, kdy byl přítomen soudnímu jednání, kde se státní zástupkyně měla dopustit jím avizovaného nevhodného chování, dostavil na OSZ Kroměříž, aby zde osobně podal stížnost vůči ní. Poté, co ji potkal na chodbě, mu Mgr. Petra Dušková nabídla, že s ním stížnost sepíše. Na to stěžovatel reagoval, že mu to připadá divné. Mgr. Dušková odpověděla (cituji): „No, víte co, *trestní zákon ani zákon o státním zastupitelství slovo divné nezná, nic takového neznáme jako divný nebo nedivný, ale víte co, já mám pauzu na oběd, takže si to sepíšte, s kým chcete.*“

⁶ Viz RŮŽIČKA, Miroslav: Kontrola a dohled v soustavě státního zastupitelství I, Právní rádce 1/2008 [online]; poslední změna 22. 1. 2008 16:04; [cit. 1. 10. 2015]; dostupné z <http://pravniradce.ihned.cz/c1-22809820-kontrola-a-dohled-v-soustave-statniho-zastupitelstvi-i>.

⁷ Dostupný např. na <http://blog.idnes.cz/blog/1876/359758/ke.pdf>.

Jestliže jsem v předchozím případě měla pochybnosti o tom, do jaké míry lze hodnotit používání kosmetiky státní zástupkyní v průběhu soudního jednání jako nevhodné, v případě výše citované reakce tyto pochybnosti nemám. **Jsem přesvědčena, že reakce Mgr. Duškové neodpovídá požadavku slušného jednání státního zástupce s osobami, s nimiž přichází služebně do styku, jak to vyplývá z čl. VI Kodexu profesionální etiky státního zástupce** (viz výše). Jakkoliv chápu, že jednání stěžovatele vůči Mgr. Duškové mohlo být pro ni (i s ohledem na předchozí zkušenosti s ním) obtěžující, mám za to, že v rozhovoru se stěžovatelem mohla (a měla) reagovat profesionálně a s nadhledem a poučit jej o možnosti sepsání stížnosti k tomu určeným personálem, anebo jej odkázat přímo na okresní státní zástupkyni, což, jak jsem vyrozuměla, učinili až jiní zaměstnanci OSZ Kroměříž. Domnívám se, že jednání Mgr. Duškové nedosáhlo intenzity kárného provinění ve smyslu § 28 zákona o státním zastupitelství,⁸ hranice nevhodného chování však nepochybně ano.

C.4 Vyřízení stížnosti okresní státní zástupkyní

Podle ustanovení § 16b odst. 3 zákona o státním zastupitelství *ten, kdo je příslušný k vyřízení stížnosti, je povinen přeshetřit skutečnosti ve stížnosti uvedené; vyžaduje-li to řádné prošetření stížnosti, vyslechne stěžovatele, osoby, proti nimž stížnost směřuje, popřípadě požádá o vyjádření další osoby, které mohou přispět k objasnění věci. Pokud byla stížnost shledána důvodnou nebo částečně důvodnou, sdělí stěžovateli v rámci vyrozumění o vyřízení stížnosti, jaká opatření byla přijata pro odstranění zjištěných závad.* Za těchto okolností spatřuji jako žádoucí, aby okresní státní zástupkyně jakožto orgán správy státního zastupitelství využila veškeré možnosti, které má k dispozici, k řádnému objasnění stavu věci. Činnost orgánů správy státního zastupitelství musí probíhat v souladu se základními zásadami činnosti správních orgánů⁹ a principy dobré správy.¹⁰ V souvislosti se šetřením, které vedoucí státní zástupce na základě stížností provádí, bych chtěla zdůraznit zejména zásadu omezené materiální pravdy.¹¹ V souladu s touto zásadou je správní orgán povinen před vyřízením stížnosti zjistit ex officio spolehlivě a úplně skutečný stav věci, aniž by byl vázán pouze obsahem stížnosti stěžovatele. Měl by tedy využít všechny dostupné důkazy, které mu mohou pomoci k objektivnímu zjištění skutkového stavu. Ve vztahu k vyřizování stížností na nevhodné chování státního zástupce lze říci, že toliko v případě, kdy nelze ani za využití všech existujících a vedoucímu státnímu zástupci dostupných důkazů nevhodné chování jednoznačně prokázat, je možné uplatnit zásadu „in dubio pro reo“ a stížnost posoudit jako nedůvodnou.

⁸ Kárným proviněním je zaviněné porušení povinností státního zástupce, zaviněné chování nebo jednání státního zástupce, jímž ohrožuje důvěru v činnost státního zastupitelství nebo v odbornost jeho postupu anebo snižuje vážnost a důstojnost funkce státního zástupce.

⁹ Viz § 2–8 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰ Dostupné z <http://www.ochrance.cz/stanoviska-ochrance/principy-dobre-spravy/>.

¹¹ Ustanovení § 3 správního řádu: „Nevyplývá-li ze zákona něco jiného, postupuje správní orgán tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v § 2.“

V tomto ohledu pozitivně vnímám skutečnost, že se okresní státní zástupkyně hodlala stěžovateli věnovat osobně a v řádu několika minut se vrátila do budovy státního zastupitelství, aby s ním stížnost sepsala.

Naproti tomu z hlediska rozsahu šetření stížnosti shledávám chybným, že se okresní státní zástupkyně omezila na vyjádření předsedkyně senátu Okresního soudu v Kroměříži a státní zástupkyně, vůči níž stížnost směřovala, a dále si vyžádala audiozáznam ze soudního jednání ze dne 1. 12. 2014. Naopak nevyužila možnosti vyslechnout stěžovatelem navrženého svědka, který by mohl chování Mgr. Duškové zhodnotit z pohledu veřejnosti (viz výše). Stejně tak okresní státní zástupkyně ve vyřízení stížnosti nereflektovala audiozáznam pořízený stěžovatelem z rozhovoru s Mgr. Duškovou, z něž by bylo možno zjistit minimálně tón, jakým státní zástupkyně se stěžovatelem jednala. **Vyřízení stížnosti tedy hodnotím z hlediska zjištění skutkového stavu, o němž nejsou důvodné pochybnosti, jako nedostatečné.**

D - Závěry

Na základě výše popsaných zjištění a úvah jsem ve smyslu ustanovení § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv dospěla k přesvědčení, že se okresní státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Kroměříži dopustila pochybení spočívajícího v tom, že:

- (1) při prošetřování stížnosti stěžovatele na nevhodné chování státní zástupkyně Mgr. Petry Duškové v bodě týkajícím se používání kosmetiky a nevhodného posedu při soudním jednání nevyužila možnosti výslechu svědka R. D. navrženého stěžovatelem,
- (2) neposoudila komunikaci Mgr. Petry Duškové se stěžovatelem ohledně sepsání stížnosti na její osobu jako nevhodné chování.

Zprávu o šetření zasílám okresní státní zástupkyni Okresního státního zastupitelství v Kroměříži a žádám, aby se v zákonné lhůtě 30 dnů od jejího doručení vyjádřila ke zjištěným pochybením a informovala mě o přijatých opatřeních k nápravě. Zpráva shrnuje moje dosavadní poznatky, které mohou být podkladem pro závěrečné stanovisko.

O svých zjištěních a závěrech informuji rovněž stěžovatele.

Mgr. Anna Š a b a t o v á, Ph.D., v. r.
veřejná ochránkyně práv
(zpráva je opatřena elektronickým podpisem)